Talpra magyar! – Kultusz és emlékezet

2013/03/15 - 2013/04/27

[1]**Kiállítás és múzeumpedagógiai program.** Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 165. évfordulójának alkalmából rendezett kiállításunk az Országos Széchényi Könyvtár gazdag gyűjteményeiből válogatva mutatja be történelmünk jelentős eseményét és meghatározó két alakját, valamint a kiegyezést követően kibontakozó 1848 köré épülő kultuszt.

Kiállítás és múzeumpedagógiai program

A magyar történelem nagy napján, 1848. március 15-én, két helyszínen, Bécsben és Pesten fontos események zajlottak, melyeknek két kimagasló alakja Kossuth Lajos és Petőfi Sándor volt. Kossuth Bécsben tartózkodott ezen a napon, Petőfi pedig a pesti események középpontjába került.

AZ 1848/49iki
MAGYAR
SZABADSÁGHARCZ
TÖRTÉNETE
közzéteszi
GRACZA GYÖRGY,
a képeket összeállitotta
Gróf KREITH BÉLA.
5 kötet, pompás dombornyomatu díszkötésben közel 900 kép
és szinnyomatu mellekletekkel.
Ára kötetenkint fűzve 5 frt 60 kr., díszkötésben 7 frt.
A teljes mű ára fűzve 28 frt, díszkötésben 35 frt.
mely 1 forintos havi részletekben is törleszthető.
A mű 30 kros füzetekben is kapható.
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai) könyvkiadóban, Budapesten.
KUNOSY VILMOS és FIA ZENEMŰNYOMDÁJÁBÓL BUDAPESTEN.

[2]*Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 165. évfordulójának alkalmából rendezett kiállításunk az Országos Széchényi Könyvtár gazdag gyűjteményeiből válogatva mutatja be történelmünk jelentős eseményét és meghatározó két alakját, valamint a kiegyezést követően kibontakozó 1848 köré épülő kultuszt.*

A **Plakát- és Kisnyomtatványtár** színes és szerteágazó anyagából válogatva az épület V. szintjének büfé felőli folyosóján láthatók azok a sajtótermékek, amelyek 1848. március 15-nek reggelén cenzúramentesen hagyták el Landerer és Heckenast nyomdaműhelyét. A **12 pont** és a **Nemzeti dal** kinyomtatásával vette kezdetét Pesten a forradalom, melynek első vívmánya a sajtószabadság volt. A kiállításon litográfiák, metszetek és színes illusztrációk segítségével elevenedik meg a kor és a környezet.

[3]Láthatjuk az első felelős magyar kormány tagjainak és a szabadságharc tábornokainak arcképét, Buda 1849-es ostromát és Hentzi tábornok halálát, továbbá megszemlélhetjük Kossuth

pénzügyminiszteri tevékenységének kézzelfogható lenyomatát, az eredeti Kossuth-bankókat is.

A folyosó ruhatár felőli részén eredeti plakátokon követhető nyomon március 15. kultusza. Látható a *Bem és Petőfi* címet viselő egykori plakát is, amely a forradalom és szabadságharc 50. évfordulójára (1898) készült nagyméretű panorámaképet reklámozta, s amelyről mostani kiállításunk plakátjának grafikai motívumát is –Petőfi lovon ülő alakját – kölcsönöztük. A panorámakép, mely méreteiben és stílusában hasonlított a *Feszty-körképhez*, a nagyszebeni csata jeleneteit örökítette meg, kiemelve Bem és Petőfi alakját.

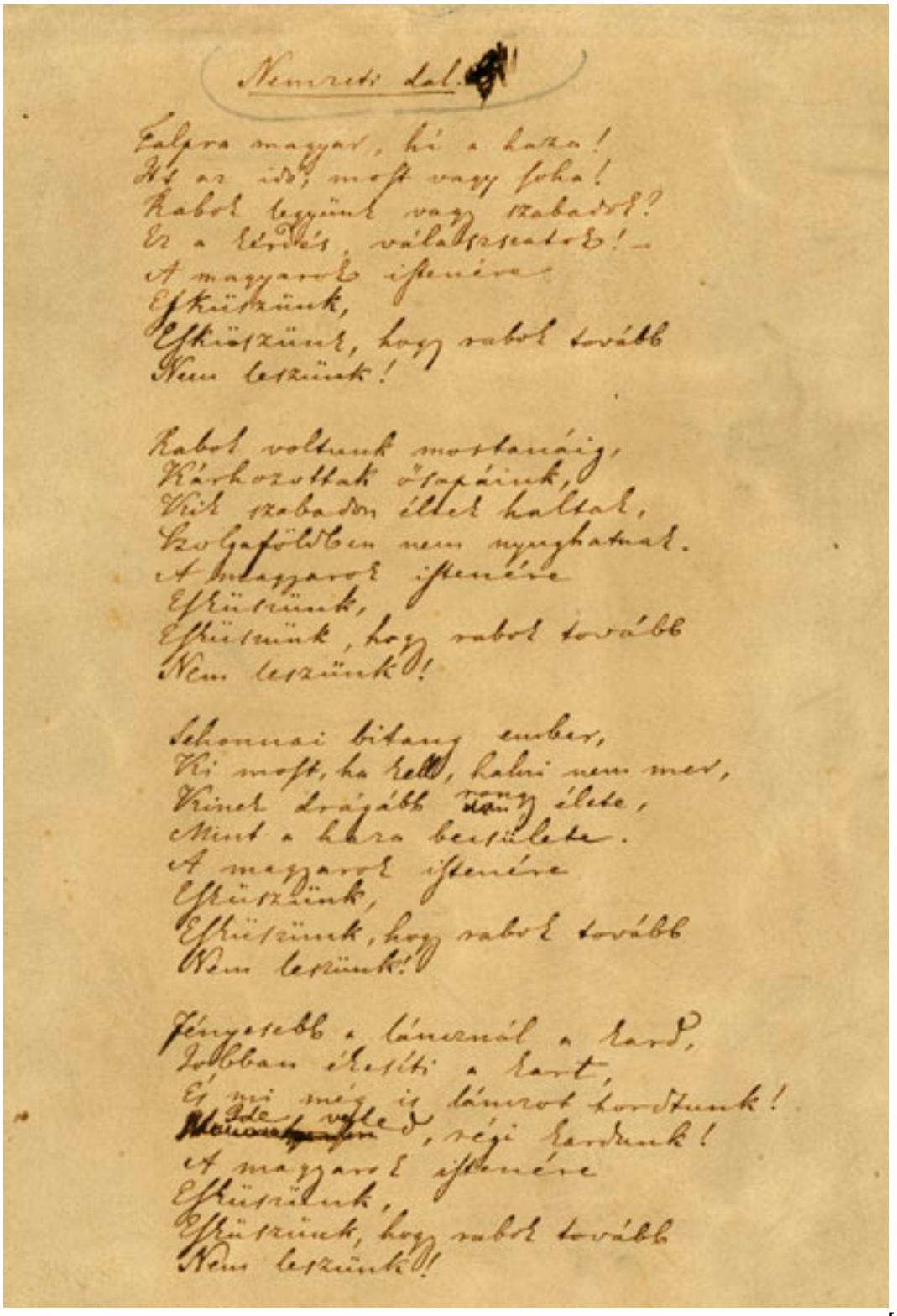

Nemzeti dal

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válaszoljatok! –
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
Kárhozottak őseink,
Kik szabadon élni halni
Szolgaföldben nem nyughatnak.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Sehonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer,
Vinek drágább annál élete,
Mint a hazának becsülete.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
Jobban illik a kart,
Ha mi még is láncot hordtunk!
Ősök vére, réji kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

[4]Az V. szinti folyosóról nyíló Nemzeti Ereklyetérben – a nevéhez méltó módon – a Kossuth és Petőfi személyéhez kötődő relikviákat állítottunk ki. A **Kézirattár** gyűjteményéből látható itt a **Nemzeti dal eredeti**

kézirata, valamint Petőfi más autográf jegyzetei és rajzai. Az ún. Ereklyetárlóban a Kossuth hangját őrző eredeti fonográfhengerek és egy korabeli lejátszó készülék együtt látható. Kossuth 1890-ben az aradi Szabadság-szobor leleplezésének ünnepére mondta fonográfra 460 szóból álló beszédét. A beszéd részletének digitalizált változatát is meghallgathatjuk a kiállításban.

[5]1894-ben – Kossuth halála után – a nemzeti könyvtárba került a „turini remete” páratlan értékű magánkönyvtára. Az aradi eseményekhez kapcsolódva ebből a gyűjteményből is megcsodálhatunk néhány dedikált kötetet és levelet. A dedikációkból és levelekből is nyomon követhető az a páratlan léptékű kultusz, amely még Kossuth életében kibontakozott személye körül. A Kossuth-kultuszhoz kötődik a Müller József által komponált Kossuth-induló kiállított kéziratos és nyomtatott változata is. A forradalom és a szabadságharc emlékéhez kapcsolódó más zeneművek is helyet kaptak a kiállításban. Az Ereklyetérben a kor hangulatát megidéző zeneművekből készült válogatás is hallható. **Kossuth hangját** és az eredeti kottákat a **Zeneműtár** őrzi.

[6]

Figyelemreméltó darabjai a kiállításnak a Nemzeti Színház több egykori színészének portréja. Laborfalvy Róza, id. Lendvay Márton, Szigeti József, Komlóssy Ida, Szigligeti Ede, Egressy Gábor neve

ismerősen cseng **Katona József *Bánk Bánja*** korabeli plakátjáról. Az 1848. március 15-ei pesti események méltó megkoronázása volt, hogy aznap este Nemzeti Színházban közkívánatra a *Két anya gyermeke* című darab helyett a *Bánk Bánt* tűzték műsorra. Az eredeti szövegkönyvek, plakátok és színészportrék a **Színháztörténeti Tár** gyűjteményét gazdagítják.

A **Térképtárban** őrizzük azt az 52,5x35 cm méretű különleges térképet, amelynek kinagyított másolatát szintén láthatjuk a kiállításon. A térképen plasztikus formában elevenednek meg **az 1848-as forradalmak európai szinterei**. A Bécsben kiadott térkép – érthető módon – a német eseményekre fokuszál.

A törzsgyűjteményből származó korabeli hírlapok beszámolói felelevenítik számunkra 1848 március idusának történéseit. Meglepő, hogy a Pesti Hírlapnak „csak” az 1848. március 17-én megjelent száma közli az eseményeket. Nyilvánvaló, hogy a forradalom hevében senkinek nem volt ideje a másnapi lap számára megírni a tudósításokat.

Múzeumpedagógiai foglalkozások – a program plakátja itt [1].

Március 19. és április 26. között előzetes bejelentkezés után várjuk 5-12. évfolyamos iskolai csoportok látogatását, melynek során a tárlat megtekintése mellett három különböző foglalkozás választható:

- Petőfi forradalma és szerelmei
- Mi történt a szabadságharc után? Kossuth az emigrációban
- Élet és mindennapok 1848-ban

A foglalkozásokon a kisebbek papírhuszárt készíthetnek, a nagyobbak játékos feladatokkal mérhetik fel tudásukat.

Jelentkezés: pr@oszk.hu [7], illetve hétköznapokon 9-15 óra között: 06 1 487-8652

Látogatói információk:
A kiállítás április 27-ig a könyvtár nyitvatartási idejében 400 Ft-os belépőjeggyel tekinthető meg. A belépőjegy ára tartalmazza a múzeumpedagógiai foglalkozás díját is. A belépés a kísérő pedagógusok, illetve a hátrányos helyzetű diákok számára – az osztályfőnök írásos igazolása alapján – díjmentes.

Kapcsolódó oldalaink:
Az OSZK 2013. március 15-i rendezvényének programja [8]
Kossuth hangja [9] - virtuális kiállítás
Bánk bán-mozaikok [10] - virtuális kiállítás
Digitális dokumentumok a Magyar Elektronikus Könyvtárban [11]

2013/03/13 - 14:39

Forrás webcím: https://oszk.hu/kiallitasok/talpra-magyar-kiallitas

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/talpra_magyar_muzped-plakat.jpg
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/1848-49-gracza-plakat.jpg
[3] https://oszk.hu/sites/default/files/bem-petofi-plakat.jpg
[4] https://oszk.hu/sites/default/files/petofi_nemzeti_dal_reszlet.jpg
[5] https://oszk.hu/sites/default/files/fonograf_viaszhengerrel_kossuth_hangja_035_nagy.jpg
[6] https://oszk.hu/sites/default/files/bankban_laborfalvy.jpg
[7] mailto:pr@oszk.hu
[8] http://www.oszk.hu/rendezvenyek/talpra-magyar-2013-marcius
[9] http://mek.oszk.hu/kiallitas/kossuthhangja/html/nyito.htm
[10] http://regi.oszk.hu/hun/kiallit/virtualis/bank/index1.htm

[11] http://mek.oszk.hu/html/vgi/kereses/keresesujgy.phtml?tip=gyors&tema=1848
[12] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/kiallitas-archivum-2013